

Х. С. Мельник

*студентка 4 курсу спеціальності «Соціальна робота»
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка,
xristina.melnik@bk.ru*

*Науковий керівник –
кандидат педагогічних наук, доцент
О. Л. Главацька*

ПІДГОТОВКА СТАРШОКЛАСНИКІВ ДО СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ ЯК АКТУАЛЬНА СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Соціокультурні зміни в умовах сучасного суспільного життя вимагають пошуку нових підходів і адекватних часові практичних методик морально-сексуальної освіти школярів, яка полягає, насамперед, у підготовці учнів до виконання ролей, пов'язаних зі статтю; формуванні здатності дітей досягти оптимально узгодженої взаємодії з особами протилежної статі у різних життєвих ситуаціях; прищепленні вихованцям школи уміння адекватно репрезентувати себе як представника певної статі й самореалізуватися у ролі рівноправного члена сімейної спільноти незалежно від статевої приналежності.

В сучасних наукових дослідженнях процес підготовки молоді до сімейного життя розглядається передусім через формування культури сексуальної поведінки (Т. Говорун, Т. Гурлева, Л. Мороз, О. Шарган та ін.), адаптацію до реалізації функцій сім'ї (Т. Буленко, В. Зацепін, З. Кісарчук, І. Трухін, Р. Федоренко та ін.). Питання формування у молоді моральних основ подружнього життя порушувались М. Вовчик-Блакитною, Н. Верещагіною, В. Карпиковим, Т. Кравченко та ін. Розробці моделі підготовки молоді до шлюбно-сімейних відносин присвячені праці В. Кравця.

Метою статті є висвітлення особливостей підготовки старшокласників до сімейного життя.

Підготовка молоді до сімейного життя є однією з найважливіших проблем сьогодення, оскільки її загострення зумовлюється кризовим станом суспільства, соціальною та політичною нестабільністю, невизначеністю щодо майбутнього. Ці фактори призводять до перегляду планів молоді щодо укладення шлюбу, виникнення нових соціально-психологічних установок відносно функцій сім'ї та ролей жінки й чоловіка в ній.

Підготовка шкільної молоді до подружнього життя – тривалий, безперервний соціально-виховний процес, який охоплює такі аспекти:

1. Загальносоціальний – правильне розуміння сім'ї, її ролі для подружжя, уміння самостійно приймати рішення, готовність брати на себе відповідальність за власні вчинки, прийняти на себе нову систему обов'язків.

2. Психологічний – уміння помічати переживання іншої людини, психологічно підтримувати її; мати такі якості, як симпатія, емоційна гнучкість, емоційна

стабільність; розуміння потреб партнера, здатність поступатися та конструктивно вирішувати конфлікти.

3. Моральний – передбачає готовність молоді будувати сім'ю, включаючи почуття відповідальності, обов'язку, турботливості та володіння правилами подружнього етикету і етикою поведінки.

4. Правовий – знання основних нормативно-правових документів, що регулюють життя сім'ї.

5. Естетичний – повага до матері, батька; відповідальність, вірність, стриманість, доброта, поступливість; усвідомлення моральних основ шлюбно-сімейних взаємин; почуття обов'язку перед дружиною (чоловіком), сім'єю, дітьми; формування поваги до сімейних традицій, культура інтимних почуттів.

6. Господарсько-економічний – рівномірний розподіл обов'язків; побудова творчості (робота по дому із задоволенням); планування сімейного бюджету [4].

Аналіз наукової літератури дав змогу виокремити основні завдання підготовки старшокласників до сімейного життя, а саме:

1. Широка пропаганда позитивного досвіду сімейного виховання.

2. Посиленні здорового інтересу до проблеми, прагнення до самоосвіти і накопичення теоретичних знань з питань шлюбно-сімейних відносин.

3. Формування у школярів високих життєвих ціннісних позицій.

4. Розширення знань про сім'ю, закономірності її розвитку, традиції і звичаї сім'ї, сімейного устрою, сімейного етикету, психології статі.

5. Здійснення інформаційно-виховної роботи серед молоді з метою розкриття реального змісту та необхідності засвоєння знань з даних питань.

6. Формування свідомості та відповідальності за своє життя у єдності із розвитком їх активності, самостійності, творчості.

7. Створення умов для отримання необхідних знань з даних питань.

8. Введення до програми закладів середньої освіти спеціальних предметів із підготовки учнів до сімейного життя [1; 2; 4].

Підготовка учнів до сімейного життя повинна ґрунтується на таких принципах [3; 5]:

— об'єктивності, правдивості, науковості у висвітленні всього спектра питань шлюбу і сім'ї;

— послідовності, системності засвоєння необхідних знань та певного обсягу інформації;

— загальності, що вимагає методичного виховного впливу всіх виховних інституцій;

— народності, що передбачає широке використання різних видів народної творчості, надбань народної педагогіки у вихованні сім'янина;

— адресності, що вимагає природовідповідності інформації віковим можливостям особистості учня;

— будь-яка інформація та методика її висвітлення має спрямовуватися на формування позитивного ставлення до проблеми сім'ї, шлюбу, особистого щастя.

Отже, підготовка старшокласників до сімейного життя є важливим чинником, що сприяє формуванню щасливої майбутньої сім'ї. Інформування молодих людей про різні аспекти шлюбно-сімейних відносин дозволить підвищити рівень їхньої готовності до створення сім'ї.

До перспективних напрямів досліджень у цій сфері є дослідження сімейних цінностей як передумови підготовки старшокласників до майбутнього шлюбу і створення сім'ї.

ЛІТЕРАТУРА

1. Главник О. П. До проблеми сімейного виховання: гендерний аспект / О. П. Главник // Зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. Максименка С.Д. – К. : ГНОЗІС, 2003. – Т.V. – Ч.6. – С. 46-54.
2. Говорун Т. В. Гендерні аспекти усвідомленого батьківства : [навч. посібник] / Т. В. Говорун, В. П. Кравець, О. М. Кікінежді, О. Б. Кізь. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 144 с.
3. Демидова Т. А. Проблеми підготовки молоді до сімейного життя / Т. А. Демидова // Психологія. Збірник наукових праць НПУ імені М.П. Драгоманова. Випуск 1. – К., 1998. – С. 133-135.
4. Кравець В. П. Теорія і практика дошлюбної підготовки молоді / В. П. Кравець. – К. : Київська правда, 2000. – 688 с.
5. Яворська Л. Г. Статеве виховання як відповідь на реалії сьогодення та актуальний напрямок підготовки молоді до сімейного життя / Л. Г. Яворська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2005. – №7. – С.132-135.

А. О. Метик

*Магістр I курсу спеціальності «Соціальна робота»
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка,
andriiu0208@gmail.com*

*Науковий керівник –
доктор педагогічних наук, професор
В. А. Поліщук*

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАРКОЗАЛЕЖНОСТІ СЕРЕД УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ

Молодь нашої країни формується у складних соціокультурних умовах економічних і політичних суперечностей, невірноваженості соціальних процесів, криміногенності суспільства. Спостерігається тенденція до загострення соціально-економічних, психолого-педагогічних та медико-біологічних факторів, які